

Lahden museot/
Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo 12.5.2021

Aarne Carlson
aarne.carlson@sci.fi

Viite: Lausuntopyyntö 9.3.2021

Asia: Laidun/niittyalueiden tasoittaminen ja laidunkatosten pystyttäminen muinaisjäännösalueille, tarkennettu suunnitelma (27.4.2021)

Aarne Carlson pyysi 9.3.2021 Lahden museoilta / Päijät-Hämeen alueelliselta vastuumuseolta lausuntoa toimenpiteisiin liittyen laidunkäyttöön ja niittoon kiinteistöllään, jolla sijaitsee kolme muinaisjäännöskohdetta. Tavoitteena oli kahden laidunkatoksen pystyttäminen ja kahden laidunalueen pinnan kevyt tasoittaminen niittämisen helpottamiseksi: laidunkäyttö ja niittäminen näillä alueilla säilyttää alueen harvinaiseksi luokiteltua kasvilajistoa. Maastokatselmus pidettiin 16.4.2021. Alueellinen vastuumuseo antoi katselmuksen pohjalta lausunnon 22.4.2021, minkä myötä suunnitelmia tarkennettiin/muutettiin: Kalhon historiallisen kylätontin (mj-rek. 1000023914) alueella sijaitsevan niityn/laitumen tasoittamisesta luovuttiin ja suunnitelmaan lisättiin laidunkatos Peltola 1-3:n alueelle (email 27.4.2021 Carlson ja Tikkala). Museo suoritti katoksen paikan tarkastuksen 10.5.2021. Tarkastusraportti on lausunnon liitteenä.

Pydyttynä lausuntonaan Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo, esittää asiakohdan hankkeista seuraavaa.

1. *Laidunkatokset*

a) Nuuttilanmäki 1-4 (muinaisjäännösrekisterin nro 81010017)

Kohteesta on todettu keskiaikainen/historiallisen kylätontti, kuppikiviä, kymmenittäin röykkiöitä. Katoksen paikka on Kalhontien pohjoispuolella sijaitsevalla laidunalueella, jossa koko alueella on havaittavissa merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä (kivikasoja, mahdollisia rakennuksen paikkoja, kuppikiviä). Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää arkeologista kaivaustutkimusta suunnitellulla rakennuspaikalla ennen kuin se voidaan vapauttaa rakentamiselle.

b) Kalho (muinaisjäännösrekisterin nro 1000023914). Paikalta on todettu arkistotutkimuksen perusteella mahdollinen muinaisjäännös, historiallisen ajan kylätontti. Muinaisjäännösrekisterin aluerajaus on viitteellinen. Suunniteltu laidunkatos voidaan pystyttää suunnitelmakartan kaakkoiskulmaan, joka tarkastuksessa todettiin olevan erittäin kivinen ja varsin epätodennäköinen paikka mahdollisesti säilyneille kylätontin jäänteille. Myöskään 1700-luvun pitäjänkartassa paikalle ei ole merkitty rakennuksia. Kylätontin läheisyydestä johtuen on katos pystytettävä arkeologin valvonnassa.

- c) Peltola 1-3 (muinaisjäännösrekisterin nro 1000035333). Laidunkatoksen paikka tarkastettiin museon toimesta 10.5.2021 (raportti ohessa). Katoksen paikalta ei havaittu viiteitä muinaisjäännöksistä. Esteitä suunnitelman mukaiselle katoksen pystyttämiseksi ei ole.

2. *Niittyjen/laidunalueiden tasoittaminen*

Peltola 1-3 (muinaisjäännösrekisterin nro: 1000035333). Alueelta on todettu useita rakennusten perustuksia, kiviaitoja ja -röykkiöitä, kuopparakenteita, torpan jäänteet sekä kuppikivi. Tasoitettava alue sijaitsee kohteen itäreunalla, röykkiöalueen ulkopuolella. Kyse on vanhasta peltoalueesta, josta kivet on jo taannoin pääosin raivattu. Koska kyse on viljelyyn verrattavissa olevasta maankäytöstä, ei vanhan peltoalueen kevyttä tasoittamista voi pitää alueen muinaisjäännöksiä vahingoittavana toimintana. 16.4.2021 pidetyn katselmuksen yhteydessä tasoittamiseen sopivan alueen rajat määriteltiin ja mitattiin gps:llä. Rajausta tarkennettiin laidunkatoksen paikan tarkastuksen yhteydessä 12.5.2021 (ks. oheinen raportti).

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Hannu Takala

tutkija, arkeologi Esko Tikkala

Liitteet Peltola 1-3, laidunkatoksen paikan tarkastusraportti

Tiedoksi Museovirasto, Hartolan kunta